

Pojęcie i funkcje wychowawcze czasu wolnego dziecka

27 października 2017

Zagospodarowanie czasu wolnego człowieka stało się współcześnie ważnym problemem społecznym. Jego definiowanie jest niezwykle skomplikowane[\[1\]](#).

Socjologowie określają czas wolny „jako czas pozostający poza snem i wykonywaniem wszelkich koniecznych obowiązków, abstrahując od kryterium wartości tego czasu z punktu widzenia społecznego czy jednostkowego”. Kryterium to jest uwzględnione w definicjach pedagogicznych, które mówią o czasie wolnym w sensie jego pozytywnego, kształtującego i wychowawczego wykorzystania[\[2\]](#).

Kazimierz Przecławski za czas wolny uznaje na ogół ten, „który pozostaje człowiekowi do jego swobodnej dyspozycji po wykonaniu czynności związanych z zaspokojeniem potrzeb biologicznych i higienicznych (sen, jedzenie, toaleta) oraz czynności obowiązkowych (praca, nauka, obowiązki rodzinne, dojazd do pracy lub szkoły)”,[\[3\]](#).

Według Tadeusza Wujka czas wolny dzieci i młodzieży jest kategorią odmienną niż czas wolny człowieka dorosłego. Bowiem sposoby zużycia czasu wolnego przez dzieci i młodzież nie są dowolne, podlegają one kontroli otoczenia dorosłych, interwencji wychowawczej rodziców i szkoły[\[4\]](#). Autor określa czas wolny dzieci i młodzieży szkolnej jako ten, który pozostaje im po wypełnieniu obowiązków szkolnych i domowych, w którym mogą oni wykonywać według swego upodobania czynności związane z wypoczynkiem, rozrywką i zaspokajaniem własnych zainteresowań[\[5\]](#).

Czas wolny dziecka może być przeznaczony na odpoczynek, rozrywkę oraz na realizowanie własnych zainteresowań. Może ono także zająć się tym, co lubi, co je najbardziej pociąga[\[6\]](#).

Czas wolny nie posiada jednej ściśle określonej definicji, jest natomiast zagadnieniem, nad którym od wielu lat pracuje szereg specjalistów wielu dyscyplin naukowych takich jak np. pedagodzy, socjolodzy, urbaniści czy też przedstawiciele nauk o kulturze fizycznej. Efektem tego jest niezwykle bogaty zasób materiałów na ten temat i chociaż każdy z autorów na swój sposób definiuje pojęcie czasu wolnego to treścią są one do siebie bardzo podobne. Zagadnienie czasu wolnego, biorąc pod uwagę współczesne warunki, jest jednym z najbardziej kluczowych problemów społecznych oraz problemów wychowawczych. Ilość czasu wolnego zmienia się wraz z rozwojem współczesnej nauki czy techniki. Problemem społecznym staje się dążenie do jak największego jego zwiększenia. Układ stosunków międzyludzkich oraz zachowania ulegają zmianom pod wpływem wzrostu czasu wolnego. Istnieją także realne warunki, do tego, aby pełniej korzystać z wszelkich osiągnięć kultury i nauki[7].

W efekcie licznych badań powstała niezwykle bogata literatura, która poświęcona jest teoretycznym kwestiom wolnego czasu, a także aspektom problematyki międzynarodowych badań porównawczych w tej dziedzinie. Do tej pory nie ma ułożonej jednoznacznej definicji tego pojęcia. Jedną z nich jest definicja „loisir”, stworzona przez wybitnego w swej dziedzinie socjologa francuskiego Joffre’a Dumazediera. Opiera się ona w dużej mierze na badaniach empirycznych. „Loisir” według uczonego obejmuje tylko takie czynności, które każda jednostka może wykonywać dobrowolnie. Nie należą do niej natomiast czynności obowiązkowe. Są to jedynie te, które służą odpoczynkowi, rozrywce czy też indywidualnemu rozwojowi osobowości.[8]

Socjolog mówi również o tzw. czasie na wpół wolnym. Jego zdaniem jest to część wolnego czasu, którą można wykorzystać głównie na zajęcia dobrowolne[9].

Istnieje kilka definicji wolnego czasu. Potoczne znaczenie tego pojęcia oznacza odpoczynek, relaks, czy też bezczynność.

Kojarzony on jest z okresem wakacji, ferii, urlopu, wiąże się z zabawą, sportem lub turystyką. Termin ten jest nierozzerwalnie związany z czynnościami podejmowanymi w wolnym czasie[\[10\]](#).

W języku greckim czas wolny określany jest przez termin *scholie*, który ma trzy znaczenia. Pierwsze oznacza spokój i odpoczynek, drugie odnosi się do czynności w czasie wolnym, czyli rozmowy, nauki, wszelkiego rodzaju zabaw oraz spotkań towarzyskich. Trzecie znaczenie zwraca uwagę na wykonywanie czynności bez pośpiechu, leniwie i powoli. W czasach starożytnych to szkoła była instytucją, dzięki której można było w sposób prawidłowy wypełnić swoje życie wolnymi chwilami. Według słownika łacińskiego czas wolny to odpoczynek od zajęć zawodowych, a także swoboda i beczynność. Była to także wolność od spraw publicznych. Zajmowano się wówczas życiem prywatnym lub literackim[\[11\]](#).

[\[1\]](#) A. Kamiński, *Funkcje pedagogiki społecznej*, Warszawa 1975, s. 351.

[\[2\]](#) Ibidem.

[\[3\]](#) K. Przecławski, *Czas wolny dzieci i młodzieży*, [w:] *Encyklopedia pedagogiczna*, red. W. Pomykało, Warszawa 1993, s. 75.

[\[4\]](#) Ibidem, s. 78.

[\[5\]](#) Ibidem, s. 78-80.

[\[6\]](#) A. Rusiecka, *Rola rodziny w kształtowaniu wartości kulturalnych dziecka: (w teorii i praktyce pedagogicznej)* Słupsk 2003, s. 133.

[\[7\]](#) M. Bombol, *Czas wolny, jako kategoria diagnostyczna procesów rozwoju społeczno-gospodarczego*, Warszawa 2008, s. 17.

[8] Z. Dąbrowski, *Czas wolny dzieci i młodzieży*, Warszawa 1993, s. 13.

[9] *Ibidem*, s. 14.

[10] J. Gałkowski, *Czas wolny*, w: *Słownik katolickiej nauki społecznej*, red. W. Piwowarski, Warszawa 1993, s. 33.

[11] G. Toti, *Czas wolny*, Warszawa 1999, s. 5.

Jeśli potrzebujesz pomocy w pisaniu nowej pracy z pedagogiki, to polecamy serwis [pisanie prac z pedagogiki](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac.